

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

Q. D. B. P. 38.
DISPUTATIO INAUGURALIS JURIDICA

De
**PURGATIO.
NE MORÆ,**

Quam
ADJUVANTE DEO
SENSU ET AUTORITATE

Magnifici Electorum Ordinis,

in,

CELEBERRIMA ACADEMIA JENENSI,
P R Æ S I D E

Viro Nobilissimo, Amplissimo, Consultissimo atq; Excellentissimo,

DN. JOH. CHRISTOPHORO

Falkner / J. U. D. & Prof. Publ. celebratissi-

mo, Consiliario Saxonico, Curia Provincialis,

Facultatis Juridicæ ac Scabinatus Asses-
fore gravissimo, &c.

Dn. PATRONO æternum colendo,

P R O L I C E N T I A,

SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES ET PRIVILEGIA

RITE AC SOLENNITER OBTINENDI,

Publico Eruditorum Examine submittit,

BENJAMIN Drenschärff /

Greussensis Thuring.

Ad DIEM XXIX. Novembr. clo lcc LXXV.

Horis ante- & pomeridianis

JENÆ Excusa, apud JOHANNEM NISIUM.

autem, benigne Lector, eâ, quâ par est, submissione rogo, ne, si in difficili atque intricata, & à paucis hæctenus explicata hac de PURGATIONE MORÆ materia aliquam minus ritè dicendo, rectèque statuendo commiserim moram, eandem purgare, ne dedigneris.

CAPUT I.
DE
MORA IN GENERE.

§. I.

Mora diversa significatio.
Ejus descriptio.
*Descriptio-
nis Ex-
plicatio.*

Omissa vulgari moræ significatione, quæ temporis dilationem, cunctationem, expectationem denotat, in jure nostro, præprimis in Tit. ff. d. usuris & fructibus, & causis, & omnibus accessionibus, & MORÆ; sumitur ea pro solutionis expediendæ frustratoria dilatione, ex parte Creditoris in non recipiendo, & debitoris, in non offerendo debito, consistente, l. 3. in fin. l. 17. §. 3. l. 21. l. 32 pr. ff. d. usur. l. 37. ff. mandat. Cum qua descriptione concordat illa Hahn. in notis ad Wesenb tit. ff. d. usur. n. 3. & Excell. D. Henrici Bornii in Collegio Wesenb. ad tit. eund. Ubi moram sic delineat; quod sit frustratoria dilatio, debitum non solventis, vel recipientis, sine legitima causa, & gravi impedimento facta. Hinc manifestò patet, quod MORÆ committatur vel culpa DEBITORIS, præmittentis solvere, quod solvere & debuit, & potuit, cum aliquò Creditoris incommodo conjuncta; vel
CRE-

CREDITORIS, non recipientis solutionem, à debi-
tore idoneè oblatam, unde aliquid incommodi ad de-
bitorem pervenit. Notanter dixi in priori casu, quod
solvere & DEBUI & POTUIT; ubi itaque nulla est
petitio, ibi mora committi non intelligitur. *l. 88. ff. d.
R. J.* quod ita accipiendum est, ut debitor, exceptione,
aliquà munitus, moram facere non videatur, *l. 40. ff. d.
R. C. c. 60. d. R. J. in 6to.* Sicuti nec is, qui justam ad
judicium provocandi cusam habet, veluti si debitum
non sit liquidum, moram committat; à quo tamen plu-
rimum differt improbus ille litigator, qui litigare ma-
luit, quàm restituere, qui non solùm moram facit, *l. 82.
§ 1. ff. d. V. O.* sed & insuper damnum & expensas litis
inferre adversario suo cogitur, *§. 1. inf. J. d. pœn. tem. li-
tig.* Quò pertinet etiam is, qui temerè contra latam
sententiam condemnatoriam appellationem interpo-
suit, ubi, si tempore latæ prioris sententiæ, non nisi pau-
corum dierum mora intercessisset, ut nihil tùm actoris
interesse videretur; postea verò ob protractam senten-
tiæ executionem, ex culpa appellantis cœperit interesse;
ab hujus restitutione appellantem liberari, iniquissimum
certè esset. *Carpzov. Jprud. Forens. p. 1. c. 20. d. 21. n. 4.*

§. 2. Quemadmodum juxta tradita in mora non
est, quiolvere non DEBUI, ita ab ea liberatur, qui
non POTUIT: quid enim, ait Jctus in *l. 17. §. 3. ff. d.
usuris*, potest imputari ei, quiolvere, etiamsi vellet,
NON POTUIT? Fortassis quod ignoret, quantum, aut
cuiolvere debeat, qui non potest improbus videri, juxta
l. 99. ff. d. R. J. Eodem modo heres, cui non fit fides
de debito, vel debitor, cui non constat, an interpellans

sit heres Creditoris, à mora liber est, propter justam ignorantiam, Menoch. d. A. J. Q. cas. 220. n. 54. cum seq.

*Mora Di-
visio.*

§. 3. Mora autem in genere est duplex, vel I. quæ immediatè ex juris dispositione descendit, & dicitur

*Mora ex
Re qualis.*

MORA EX RE, quæ solo tempore tardæ solutionis, ipso jure, absque ulla hominis interpellatione contra-

*(a) Fit fa-
vore Li-
bertatis.*

hitur. Fitque (a) Libertatis favore, & fidei commis-

sariis Libertatibus, ut ingenui exinde nascantur, ex quò Mora libertati facta est; manumitti autem partum dici

debeat, ex quo peti Libertas potuit, quamvis non sit pe-

tita. L. 26. §. 1. ff. d. Fidecomm. Libert. Rationem hujus fa-
voris elegantem addit L. 53. ff. d. t. quia scilicet Libertas

non privata, sed publica res est, ut ultrò is, qui eam de-

bet, offerre debeat.

*(b) Favo-
re minoris
ætatis.*

§. 4. (b) Committitur Mora ex Re favore Mino-

ris ætatis; in Minorum enim causis Legibus cautum est, ut debitor sine alia interpellatione in Mora constitu-

atur, L. 26. §. 1. in fin. ff. d. fideicommiss. Libert. L. si quid
3. §. 2. ff. d. adimend. legat. L. in Minorum. 3. C. in quib.
caus. in integr. restit. nec. non est. Strauch. Dissert. 18.

aphor. 24. Capzov. p. 2. c. 30. d. 23. Nam quod Majores prudentiâ suâ sibi constituere possunt, in eo sub veni-

re voluerunt leges Minori, utpote multis aliàs captionibus supposito, L. 1. pr. ff. d. Minor.

Quod tamen privilegium notanter cessat, quando debitor Minoris non

habet personâ legitimam, cui solvatur. L. 17. §. 3. ff. de usuris. Quomodo autem debitor pupillo soluturus sibi benè

prospicere possit, docet Carpzov. p. 2. c. d. XI. 45. ut scilicet præter auctoritatem tutoris decretum judicis de solvendo adhibeat, quò interveniente debitor plenissimè liberatur. Præterea cessat hoc beneficium, quando Minor

succe-

succedit creditori Majori, vel quando debitor æquè Minor est; quia privilegiatus adversus privilegiatum, suo non utitur privilegio, arg. L. 11. §. pen. ff. d. Minor. Bruneman. ad L. 3. C. in quib. caus. restituit. in integr. necess. non est. Hoc privilegium Minoribus concessum malè quidam & sine ratione extendunt ad Majores, allegantes L. 5. C. d. actionib. Emti, l. 13. §. 20. ff. eod. Confundunt enim usurarum in compensatione fructuum obligationem, cum Mora commissione.

§. 5. Inter Minores refertur, eorumque privilegiis *Inter minores re-* gaudet Ecclesia, quoniam hæc jure Minoris semper & u- *fertur Ec-* bique illæsa servari debet. c. 1. extr. d. in integr. restit. Me- *clesia.* noch. L. 2. A. J. Q. cas. 220. per tot. Meier in Colleg. Argent. d. Usur. th. 50. n. 2. Idem juris obtinet in Republica, *Respubli-* propter expressam cum Minoribus in L. 4. C. quib. ex *ca.* caus. major. in integr. restituan. comparationem. Item, si quid Fisco debeatur, L. 17. §. 5. L. 43. ff. d. usur. Etiam ratione delicti, L. 8. §. 1. ff. d. condict. furtiv. L. fin. C. d. condict. ob turp. caus. Christoph. von Hagen in Tractat. d. usur. usur. §. ann. rediv. c. 9. n. 61. §. seqq.

§. 6. (c) Mora ex Re committitur odio debitoris, *(c.) Odio* in obligationibus ex delictis descendentibus, prout de *Debitoris.* furibus eleganter dicit L. 8. §. 1. d. condict. furtiv. Quod semper Moram fur facere videatur; Nam qui primò invitò Dominò rem contrectavit, semper in restituendâ eâ, quam nec debuit auferre, moram committit, sunt verba Jcti in L. 20. ff. d. condict. furtiv. vid. Magnif. Dn. Struvium S. J. C. Exerc. 27. th. 28. Et Christoh von Hagen in tract. d. usur. usur. §. c. c. 9. n. 61. seqq. Ubi decem casus recenset, in quibus moræ prædictæ locus, inter quos est, quando quis pecuniam, quam alieno admini-
stravit

stravit nomine, in usus proprios convertit, *L. 7. §. 12. L. 8. §. 1. ff. d. administ. tutor. L. 10. §. 3. ff. mandat. L. 3. §. 3. d. contrar. tutel. & utili act. L. 3. C. arbitr. tutel.* Huc quoque pertinet Creditor, qui pignora sibi obligata pluri vendidit, & residuum pretii penes se retinuit, *L. 40. ff. d. usur. l. 7. ff. d. pign. action.*

Mora ex persona qua?

§. 7. Et tantum de Mora ex Re, ejusque explanatione. Jam II. ad MORAM EX PERSONA, quæ ex Facto. h. e. Interpellatione hominis oportuno loco & tempore facta oritur. Inter quam, & moram ex Re hoc maximè interest, quod cum in re solum Mora est, finita causa, propter quam Mora recipitur, desinat Mora fieri: ut si Minor decesserit, si 25. annum excefferit; quia revera Mora non fuit, sed beneficium tantum personæ. Mora autem ex persona interveniente semel coepta, deinceps in Re perseverat, etiam in heredes transit, nec tempore aut personis postea mutatur, nisi se purgent. *L. Titia Sejo, 87. §. 1. ff. de Legat. 2.*

Interpellatio quid?

§. 8. Mora ex Personâ fit INTERPELLATIONE, quæ describitur, quod sit admonitio facta testatò & claris verbis, voluntatem Creditoris continentibus, solvendi ejus, quod debetur. Hæc Interpellatio est tum TACITA, quando scilicet in obligationibus in diem contractis, dies interpellat pro homine, *l. 12. C. de Contrab. stip.* Et debitorem ipso jure in Mora constituit, *l. 9. §. usur ar. 1. ff. de usur. L. si fundum 114. ff. de V. O.* nec ullâ aliâ opus est interpellatione: partim quod per diei existentiam debitor satis sit certioratus, adeoque non amplius admonendus, *c. 31. de R. J. in 6to.* partim quod debitor ad præstandam poenam possit conveniri, si ad diem non *pulat.*

Interpellatio tacita qua?

solvat, *L. 23. ff. de O. & A. L. 12. c. de contrab. & commit. stipulat.* Secus est in conditionalibus obligationibus, in quibus non conditionis existentia, sed interpellatio subsequuta Moram inducit. *Arum. de Mora c. 17.* Differentiæ ratio hæc esse videtur, quod conditio non, uti dies, solutioni, sed obligationi adjiciatur; prætereaque conditio posita sit in eventu, adeoque debitor se ad solvendum præparare nequeat: Nec enim conditio existens poterit simul hoc operari, ut debitor eodem temporis puncto & obligetur, & in mora constituatur, præsertim cum conditio ut plurimum debitore ignorante impleatur, *Bachov. ad Treutl. v. 2. D. 3. tb. 7. lit. D.* Non obstante *l. 59. ff. de V. O.* Distinguo enim inter comparisonem diei & conditionis quoad æstimationem, & inter comparisonem quoad Moræ commissionem. Quorsum desuper referunt emtorem, non solventem, pretium pro re vendita tradita, cujus fructus percipit, *l. 5. C. de action. Emti. ibique Brunnem. l. 13. §. 20. ff. eod. l. 18. pr. & §. 1. ff. de usur. l. 2. C. eod. l. ult. ff. de peric. & commod. rei vend.* Item Emphyteutam non solventem canonem, qui citra interpellationem expressam in Mora constituitur, quia, ut dicit Pontifex in *c. ult. X. de locat. & conduct.* in hoc casu dies statuta pro Domino interpellat. Quæstio hic oritur practicabilis, an debitor, qui in suâ obligatione Creditum quamprimùm reddere promisit, **Er wolle seine Schuld förderlichst hinwiederum richtig bezahlen**/eò non factò, creditori absque præcedente interpellatione ad interesse sit obstrictus? resp. non nisi à tempore interpellationis interesse currere incipit. *Carpz. l. 4. Resp. 56.*

B

§. 9.

Interpel- §. 9. Dixi de interpellatione tacita, cui opponi-
latio ex- tur EXPRESSA, quæ vel est JUDICIALIS, quæ fit per li-
pressa est tis contestationem, *l. 1. §. 2. C. de usur. & fructib. legat.*
vel judi- & contumaciam, quæ pro litis contestatione habetur.
cialis. Carpz. *p. 2. c. 30, d. 17. n. 7.* Adeoque & interesse, cujus
loco si creditor contentus sit usuris quincuncibus, & tùm
ufuras in stricti juris contractibus, à tempore litis con-
testatæ deberi, non absurdè dixeris. Carpz. *d. l. num. 5.*
vel extra- vel EXTRA JUDICIALIS, quando debitor interpella-
judicialis. tus idoneò locò & tempore, debitum vel tempore, de-
bitum, vel planè non, vel non idoneè, utpote aliud pro
alio, *l. 2. §. 1. ff. de R. C. vel non justo tempore offert. l. 41.*
l. 122. ff. de V. O. l. 12. §. 1. ff. de V. S. ibique Gœdd. Qui
omnino moram facere videtur; Quod etiam in particu-
lari solutione receptum est, ut illa propter multa, quæ
secum trahit, incommoda, *l. 3. ff. famil. hercisc.* invito
creditori obtrudi non debeat, prout Scabini Lipsi. in cau-
sa Hansen Köhlers / & Osvaldi Vogels / ad re-
quisitionem Pratoris & Scabinorum Annabergensium,
M. Jun. anno 1633. respond. Verba sententiæ sunt: **S**
ist ihm auch zu des Schuldners übrigen Ver-
mögen und Gütern die Hülffe zu suchen unbe-
nommen / und es mag der Creditor sich auf die
Tagezeiten weisen zu lassen / und PARTICULA-
REM SOLUTIONEM anzunehmen wieder seinen
Willen nicht getrungen werden. V. R. W.

§. 10. Hoc loco famosa inter Doctores oritur quæstio,
an unica extrajudicialis interpellatio debitorem in Mo-
ra constituat? quod affirmandū, *l. 23. l. 82. §. 1. ff. de V. O. l. 32.*
pr ff. d. usu. l. 87. §. 1. ff. 1. d. Legat. 2. §. arg. l. 3. §. 1. ff. quod vi aut
clara

clam. Modicum tamen spatium, quò commodè solvi
possit, est concedendum: nec enim cum sacco statim de-
bitorem adire debet, ait Paulus in *L. 105. ff. de solut.* Ne-
minem turbent, quæ contra hanc sententiam verissi-
mam, & in praxi quoque receptam adducunt aliqui Dd.,
qui ducti, vel potius seducti ratione eorum, quæ habentur
in *l. 32. §. 1. ff. b. t. l. 122. §. 5. ff. de V. O. l. 4. ff. d. pign. act. l. 38. pr. ff. d. Minor.* contrarium asseruere: Cum enim
textus priores simpliciter de interpellatione loquantur,
ob id etiam meritò de unico saltim actu intelligendi e-
runt, prout jura volunt, *l. boves. 89. §. 1. ibique Tiraquell. ff. de V. S.* maximè si ea consideraverimus, quæ tradita
inveniuntur in *l. 72. pr. ff. de solut. l. 17. de peric. & commod. rei vend. l. 16. ff. ad l. Juliam d. adult.*
In quibus cum emphasi dicitur, quod interpellationem
SEMEL intervenisse sufficiat; debitor enim semel certi-
or factus, amplius non est carnificandus. arg. *l. 1. §. 1. in
fin. ff. de action. Empti.* Arumæus in suis Exerc. ad. *ff. D. 14. ad l. 32. ff. de usur.*

CAPUT II.
DE
EFFECTU MORÆ
IN GENERE.

§. I.

EFFECTUS MORÆ à debitore commissæ est I. Translatio *Effectus*
damni & periculi ab illo tempore, quò Mora admis- *Mora I.*

B 2

fa

transla- scilicet, in Moratorem, l. 23, & 24. ff. d. V. O. Et hoc ipsum
tio damni est, quod in l. 91. §. 3. ff. d. V. O. dicitur, MORA DEBI-
et pericu- TORIS OBLIGATIONEM PERPETUARI. jung.
li in Mo- l. 59. §. 5. ff. Mandat. ibique Gothofr. in not. L. y. ubi dicit,
ratorem. Mandatum tempore finitum post Moram fit PERPE-
Mora Rei TUUM. Quæ Mora Rei Fidejussori quoque nocet,
nocet fide- juxta l. 88. ff. d. V. O. l. 24. §. 1. ff. de Usur. Quod tamen
jussori. quoad perpetuandam, non quoad augendam obligatio-
nem intelligendum est, l. 91. §. 4. ff. d. V. O. Etsi enim
Mora debitoris, factaq; solutionis prorogatio noceat fi-
dejussori ad continuandã & perpetuandã obligationẽ;
attamẽ ad interesse & usuras ulteriores inde nõ obliga-
tur, nec nocet fidejussori prorogatio se in sciõ debitori à
creditore facta ad augendam ejus obligationem, Carpz.
p. 2. c. 19. d. 2. n. 3. Sed hoc cum distinctione est accipien-
dum: interest enim, an intercesserit fidejussor in con-
ventionem bonæ fidei, aut arbitrariæ, vel stricti juris; Hoc
casu aut intercessit simpliciter, aut in omnem causam:
SI SIMPLICITER citra mentionem certæ quan-
tatis, Moram neçtente debitore, fidejussor inde non
obligatur, l. 8. ff. d. eo qu. certa loco. Quia in his judi-
ciis nihil venit, nisi quod expressè conventum, l. 99. ff. d.
V. O. Si in omnem causam accessit, omninõ obligatur,
quia initio in id consensisse, nihilque exclusisse intelli-
gitur. l. 54. ff. locat. l. 8. C. d. pact. inter emt. & vend. Illo
casu aut intercessit Fidejussor nullã expressã certã quan-
titate simpliciter, & tenetur ex Mora principalis, quia
b. f. judicia augmentum usurarum admittunt, & acces-
soria amplectuntur, l. 32. §. 2. ff. d. Usur. l. 13. C. eod. l. 25. §. 1.
ff. de pos. vid. Carpzov. p. 2. c. 19. d. 8. Vel in certam & li-
mitatam

mitatam summam, atque nihil amplius debetur, quam id, quod de ab initio convenit. *l. 68. §. 1. ff. de fidejuss. l. 89. ff. d. V. O.* Quia initium contractus hic maximè spectandum. *l. 1. §. 30. ff. deposit.*

§. 2. Effectus II. Moræ commissæ est USURA-
RUM in bonæ fidei judiciis præstatio: in contractibus enim b. f. ob solam Moram commissam à tempore moræ usuræ debentur, *l. 32. §. 2. ff. d. usur. l. 17. §. 4. eod. l. 2. C. deposit.* Idem etiam obtinet in Legatis ac fideicommissis, quæ quoad hoc negotiis b. f. comparantur, *l. 3. ff. d. usur. l. 34. eod.* Aliter se res habet in stricti juris judiciis, in quibus nec ex Mora, nec ex tempore Litis Contestationis incipiunt currere, *l. 1. C. d. condict. indeb. l. 24. ff. d. P. V. l. 3. C. d. usur.* Sed ex stipulatu demum debentur. Eckolt *Comment. ff. tit. d. usur. §. 6.* Hodie verò ex Mora deberi usuras in Mutuo, atque sic quoque in negotio stricti juris, patet ex Recessu Deputat. Spirensi de anno 1600. §. So viel nun/ verbis: So ordnen und wollen wir / daß solch interesse (scilicet in Contractibus Mutui) à tempore Moræ erstattet / und derentwegen den Creditoren 5. fl. von 100. bezahlet werden. Unde sequitur, Moram contractam in d. Recess. intelligi, non solum ubi usuris initio in stipulationem deductis Mora fit à debitore in solvend., verum etiam ubi ne quidem promissæ fuerunt in initio usuræ, sed ad certum tempus contracto mutuo, Mora in reddendo committitur, vid. Hahn. ad Wesenb. *tit. ff. d. usur. n. 2.* Ita in Collegio Juridico Jenensi M. Novembr. 1637. ad Consultationem Dnn. Consiliariorum zu Ohrdurff fuit pronunciatum: Usur soll die Herren Grafen von Hohen-

Lohē in Mora gewesen / werden solcher Summ wegen
 die gewöhnliche und landübliche pensiones, ob sich
 gleich die Herren Grafen nicht ausdrücklich
 darzu verschrieben / bey ihnen von den Creditorn
 nicht unbilllich gesucht. Junge hic Brunnem. *ad l. 3. C. d.
 usur.* Ubi dicit, quod quæ olim usuræ in contractibus
 stricti juris per stipulationem poterant validè promitti,
 illæ hodiè nudo pacto, deliberato tamen promitti pos-
 sint ex æquitate juris Canonici; quicquid in contrari-
 um alii disputent; quæ sententia notorio usu recepta.
 Et sic hodie Usuræ ex Mutuo debentur, licet pacto sal-
 tem sive incontinenti adjecto, sive ex post facto inter-
 posito promissæ, adeò ut non tantùm solutæ repeti non
 possint, sed ut etiam non solutæ possint condici & peti,
 ut experientia quotidiana docet. Frustra ergò de vi
 pactorum in continenti adjectorum, vel secutorum,
 disputatur, si juris tradita ex usu & ex naturâ scientiæ
 practicæ æstimamus.

Effectus
III. est
fructuum
perceptio. §. 3. Moræ commissæ Effectus III. constitit in
 fructuum perceptione, qui fructus, secundum Varro-
 nem à ferendo dicti, strictè significant ea, quæ ex ipsâ
 vel in re naturaliter nascuntur. *l. 28. l. 45. ff. d. usur.* Si
 itaque prædia aut animalia danda, aut aliæ res, quæ lo-
 cari possunt, tunc in Fructuum restitutione Moræ effe-
 ctus se exerit. De quibus notandum, quod fructus seu
 accessiones civiles & naturales in b. f. post moram, in
 stricti verò juris judiciis post litis demum contestatio-
 nem veniant, *l. videamus, 38. §. 7. ff. d. usur.* Carpzov.
p. 2. c. 30. d. 17. n. 4. Et licet aliàs circa fructuum resti-
 tutionem distingvatur inter bonæ & malæ fidei posses-
 sorem;

forem; quia tamen omnis bonæ fidei color cessat, postquam Mora est commissa; ideoque ejusmodi malæ fidei possessor fructus omnes non solum perceptos, (sive adhuc extent, sive consumti fuerint,) sed etiam percipiendos, h. e. qui à petitore, si ipse rem habuisset, percipi honestè potuissent, restituere debet. *l. 62. §. 1. l. 33. ff. d. R. V. vide latius Magnif. Dn. Struv. S. J. C. Exerc. XI. t. bes. 18. seqq.*

CAPUT III.
DE
PURGATIONE
MORÆ,

§. I.

CUM diversimodis significationibus vox PURGARE in jure nostro obnoxia reperiatur, ideoque ante omnia ejus homonymia est tradenda atque explicanda. Significat autem (1) purgare in Edicto Prætoris de via publica, ad libramentum proprium redigere sublato eo, quod super eam esset, *l. 1. §. 1. ff. d. via publ. & itin. publ. resic.* Aliàs immundū tollere significat, *l. 1. ff. de Rivis.* Unde dicitur in *l. 1. §. 3. ff. de via publ. & si quid in ea factū.* Construatur vias publicas unusquisq; secundū propriam domū, & aquæ ductus PURGET. (2.) In judiciis purgare est se excusare, & innocentiam suam ostendere, *l. 5. ff. de publ. judic.* Sic purgare se solebant olim suspecti de crimine aut duello, *c. 2. X. de purgat. vulgar.* aut aquā frigidā, vel fervente, in quam nudi mittebantur, *c. ex tuarum §. extr.*

extr. de purgatione Canonica. aut ferrò candente, ut vocatur in *c. fin. X. de purgat. vulg.* vel ignito, in *c. Mennam. 2. q. 5.* De his purgationibus, & quid de iis sentiendum, vid. Besold. in *Thes. Pract. verb. Wasser / Urtheil. Speid. Notab. Jurid. Histor. Polit. tit. Glüend Eisen tragen.* (3.) Purgare fructus, interpretatur Cujacius, putare, sic in *l. Liberto, 31. §. 3. ff. d. N. G.* legimus, qui aliena negotia gerit, usuras præstare cogitur, ejus scilicet pecuniæ, quæ PURGATIS, (i. e. putatis Gothof. *ibid. L. R.*) necessariis sumtibus superest. Eodem sensu PURGATA ratiocinia, i. e. putata legimus in *l. pen. in fin. C. de bonis proscript.* Purgare sumitur pro eluere, emendare & delere, ut purgare Moram, est moram emendare, *l. 91. §. 3. ff. de V. O.* Atque hæc significatio hujus loci est

Definitio Purgationis Mora. propria, & describitur PURGATIO MORÆ, QUOD SIT EXTINGUO FRUSTRATIONIS A MOROSO COMMISSÆ, LEGITIMIS MODIS FACTA, JURE PERMISSA, ITA UT PENITUS MORA QUIESCAT.

§. 2. Dixi hæc de Mora, ejusque effectu & descriptione in genere; jam de CAUSIS, in quibus moræ purgationi locus sit, & MODIS Moram purgandi pauca, pro instituti ratione, addam: Et purgatur Mora vel debitoris facto, vel creditoris Voluntate.

I. Purgatur Mora factò debitoris.

I. Purgatur FACTO DEBITORIS, RE INTEGRÆ, si effectus Moræ imperfectus est, & adhuc metuitur, veluti periculum interitus rei, aut jus agendi, ad pœnam vel interesse, OBLATIONE DEBITI opportuna. *l. 122. ff. d. V. O.* IN OBLIGATIONIBUS PURIS. Quam oblationem debiti si Creditor absque causa Legibus comprobata recusaverit, debitor salutari remedio

dio *l. 9. C. d. solut.* nimirum oblatione, consignatione, ac depositione debitæ pecuniæ optimè sibi suisque rebus consulere atque prospicere potest, observatis tamen solennitatibus certis, (1) ut oblatio sit Realis, verbalis enim non sufficit; (2.) Totalis, fors nempe cum usuris, *l. 18. ff. d. usur.* (3.) debitò tempore & loco facta, *l. 122. ff. d. V. O. pecunia.* Si quidem inter contrahentes specialiter non conventum sit, in loco domicilii vel contractus, *l. 19. §. 1. ff. de judic. jung. l. 21. ff. d. O. & A.* Sin verò certus locus sit adjectus, in eo loco oblatio facienda, *l. pen. ff. d. eo quod cert. loc.* (4.) ut debita & promissa pecunia in eadem bonitate intrinseca, quæ fuit tempore contractus initi, offeratur. Juxta Constit. Elect. Saxon. 28. p. 2. nisi fortè debitor in Morâ solvendi fuerit; (tunc enim damnum Creditori, quod indè senserit, præstabit, *l. 21. §. 3. ff. d. action. Emti.*) vel aliud inter contrahentes actum sit, arg. *l. 23. ff. d. R. J. Gail. l. 2. obs. 73. Ludvvel. Disp. XI. thes. 6. lit. c.* (5.) ut Creditor absque causa justa solutionem accipere recuset; (6.) Ut tunc fiat judicialis depositio, ad quam iterum Quatuor sunt necessaria, (a) ut Creditor citetur ad depositionem faciendam, (b) ut numeretur pecunia, (c) illa numeratio fiat judicialiter, (d) ut pecunia in sacculum includatur, atque in judicio obsignetur. Carpzov. *Libr. 5. Resp. 99. n. 22. seqq.* adde *Respons. 100.* ubi plura de hac materia. Eckolt. *Comment. ff. tit. d. solut. §. 11.* Cujus oblationis effectus est, ut debitor se à cursu usurarum penitus purget, liberentur pignora, & fidejussores. Brunnem. *ad l. 9. C. d. solut.*

§. 3. Sed quid juris, si debitor Rescriptum Moratorium, aut quinquennales Literas einen eisernen Brieff/ *Quid juris, si debitor Re-*
impe-

scriptum
Morato-
rium im-
petrave-
rit?

impetraverit, an per eas Moram durantibus induciis contractam solutione debiti purgare possit, ne ad præstandas Creditori usuras teneatur? Sereniss. Saxon. Elect. Moder. in sua Noviss. *Decis. 30.* respondet, quod medio tempore ad usuras nihilominus sit obstrictus, cum hac tamen declaratione, quod usuræ unà cum sorte differantur; nisi debitor finitis induciis indictaque executione in continenti deducere ac probare valeat, se interea bonis suis uti frui non potuisse, quâ probatione à Morâ ejusque poena purgatur. Idem ferè obtinet in Præcepto judiciali de non solvendo debito debitori dato, qui deponendo aut judicialiter sortem, aut in judicio oblatam & obsignatam iterum ad se recipiendo, usurarum evitat præstationem. *Decis. Elect. Noviss. 27.* ibique Dn. Philippi.

Effectus
mora pur-
gate in
obligatio-
nibus Dan-
di est Li-
beratio à
periculo
rei.
Effectus in
obligati-
onibus fa-
ciendi li-
beratio
ab inter-
esse.

§. 4. Dixi in §. præcedent. i. de oblationis pecuniæ debitæ juxta *l. 9. C. d. solut.* Effectu, qui purgatâ Morâ in OBLIGATIONIBUS Dandi generalitet in eo consistit, ut debitor se liberet à periculo rei postea contingentis, translato in Creditorem, debitum injustè recusantem, *l. sed etsi, 17. ff. d. constit. pec. arg. l. 122. ff. d. V. O. l. 9. ff. solut. matrim. l. 17. ff. d. peric. & commod. rei vend.* In OBLIGATIONIBUS verò FACIENDI, ut se liberet à necessitate præstandi ejus, quod inter est, usque ad litis contestationem; quia in his obligationibus effectus Moræ, ut post eam jus agendi ad interesse competat, imperfectus est, donec lis sit contestata; hinc Donell. ad *l. 91. §. 3. d. V. O.* generaliter putat, ubicunque admittatur moræ purgatio, ibi admitti tantum usque ad litem contestatam, idque tam in faciendi, quàm in dandi obli-

ligationibus. Et hoc obtinet, siue obligationes POE-
 NAM SUBJECTAM habeant sine die; nam & tunc
 mora purgatur usque ad litem contestatam, ut oblatio-
 ne ejus, quod ex principali obligatione debetur, pœna
 evitari possit, textus est elegans in *l. 122. §. 2. ff. de V.O. &*
in l. 21. §. fin. ff. d. recept. arbit. junde l. 1. ff. d. penu legata.
l. Celsus. 23. in fin. princ. ff. d. R. A. SIVE DIEM sine
 pœna, *l. 8. ff. si quis cautio. l. 84. ff. d. V.O. l. 135. §. 2. ff. e-*
od. Treutl. V. 2. D. 3. tb. 9. lit. f. & g. Secus si DIEM
 ET POENAM, ubi mora purgari haudquaquam potest.
l. 23. ff. d. O. & A. l. magnum. 12. C. d. contrab. stipul. d. L.
Celsus, 23. ff. d. R. A. Quia quando dies & pœna in ob-
 ligatione est, purgatio moræ non admittitur, sed dies
 interpellat pro homine, eumque pœnæ statutæ obno-
 xium facit, ut ab illa celeri satisfactione se liberare non
 valeat. Brunnem. *ad l. 12. C. d. contrab. stip.* Illud ge-
 neratim addo, ab interesse, quod ante purgationem,
 contingit, non aliter purgando liberari debitorem,
 quam si offerat, antequam jus Actoris ex Mora deteri-
 us factum sit. Treutl. *d. l. lit. b.*

§. 5. Atque sic factò debitoris Moræ purgatio ob-
 tinet. II. VOLUNTATE CREDITORIS Purgatur *II. Purga-*
 Mora, ut antea commissa in futurum non noceat *tur Mo-*
 (1.) cum spontè & nominatim eam remittendo paci- *ra volun-*
 scitur, ne ob moram teneatur, *arg. l. sancimus. 26. vers. di toris.*
 sin autem, *C. d. fidejuss.* Ubi quoad periculum rei de-
 bitor plenè & de futuro liberatur. Sed usuras tamen
 & fructus non nisi futuros tollit hæc remissio, non præ-
 teritos, docente Strauch. *Dissert. 18. aphor. 27. pag. m. 301.*
 (2.) cum eandem rem à debitore vel alio novandi ani-
 mo

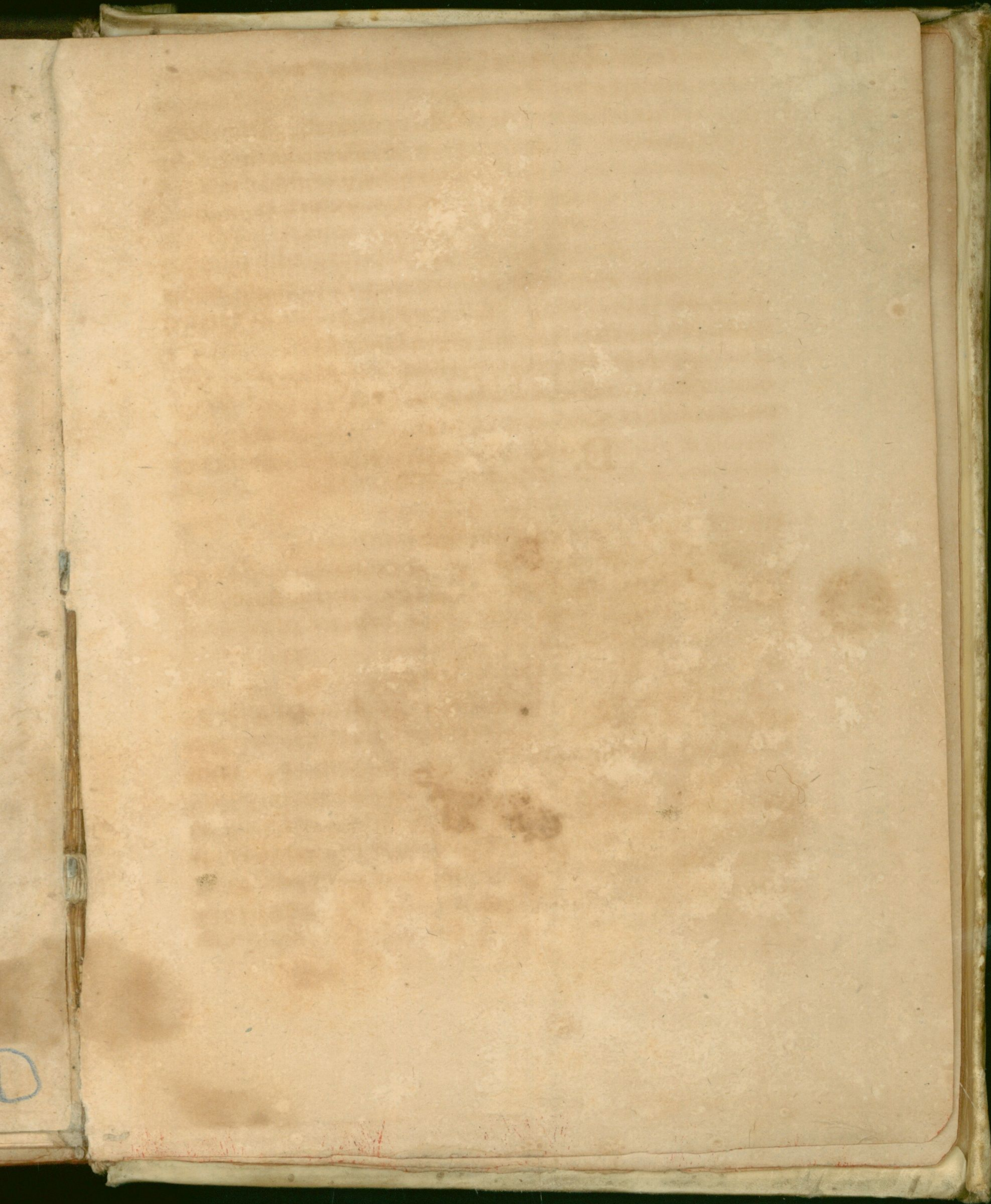
mo stipulatur Creditor, modò purè id faciat, *l. 8. pr. ff. d. Novat. l. 29. §. 1. ff. d. V. O.* & quidem expressis verbis, quod prior obligatio, hypotheca, aut fidejussionis cautio tolli debeat, *secund. Noviss. Elect. Saxon. Decis. 66.*

§. 6. Sed quid, si conditionalis obligatio sit posterior, & res pendente conditione interierit, an mora antea commissa sit purgata, adeoque non amplius teneatur promissor? Mora non erit purgata, sed omninò tenetur; quia si prior obligatio fuerit pura, & posterior conditionalis, novatio tum demum erit, si conditio extiterit; alioquin si defecerit, durat prior obligatio. *l. 56. §. fin. ff. d. V. O. l. 23. ff. eod. l. 14. l. 31. ff. d. novat.* Non obstante *l. 72. §. 1. ff. d. solut.* Respondeo enim, quod isto casu res debita præsens fuerit, & debitor ad solvendum paratus, ut patet ex verbis ultimis illius §. 1. Creditor verò admisit aliam promissionem sub conditione; quia igitur obtulit, sive paratus fuit ad solvendum, periculum servi ad debitorem non amplius spectat. Excellent. Dn. Schwendendorffer/ in MS. ad Strauch. Colleg. *Dissert. 18. aphor. 27.* in verbis; re absente. Et hæc pro ratione temporis atque instituti sufficient.

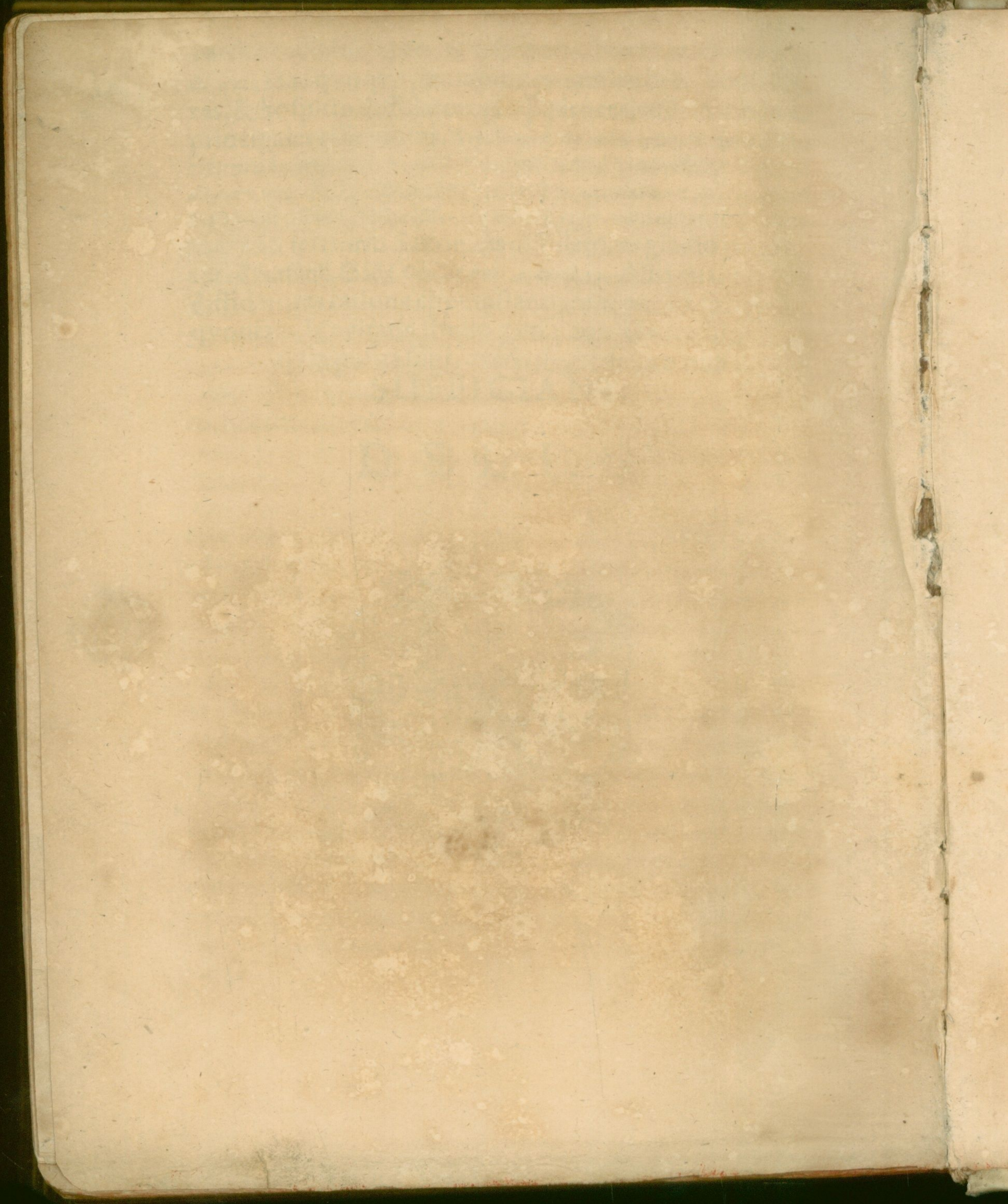
SOLI DEO OPTIMO LAUS,
HONOR ET GLORIA.

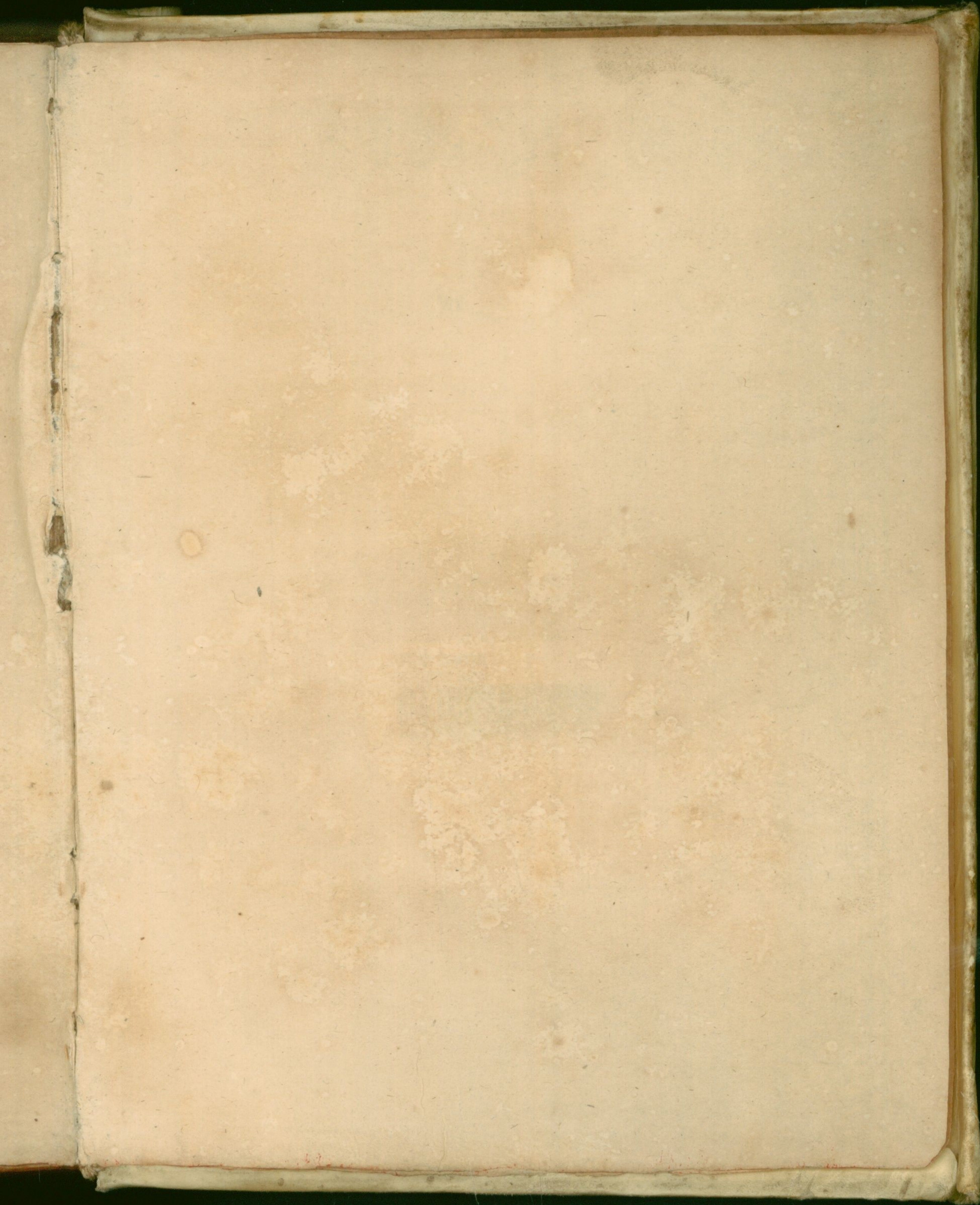

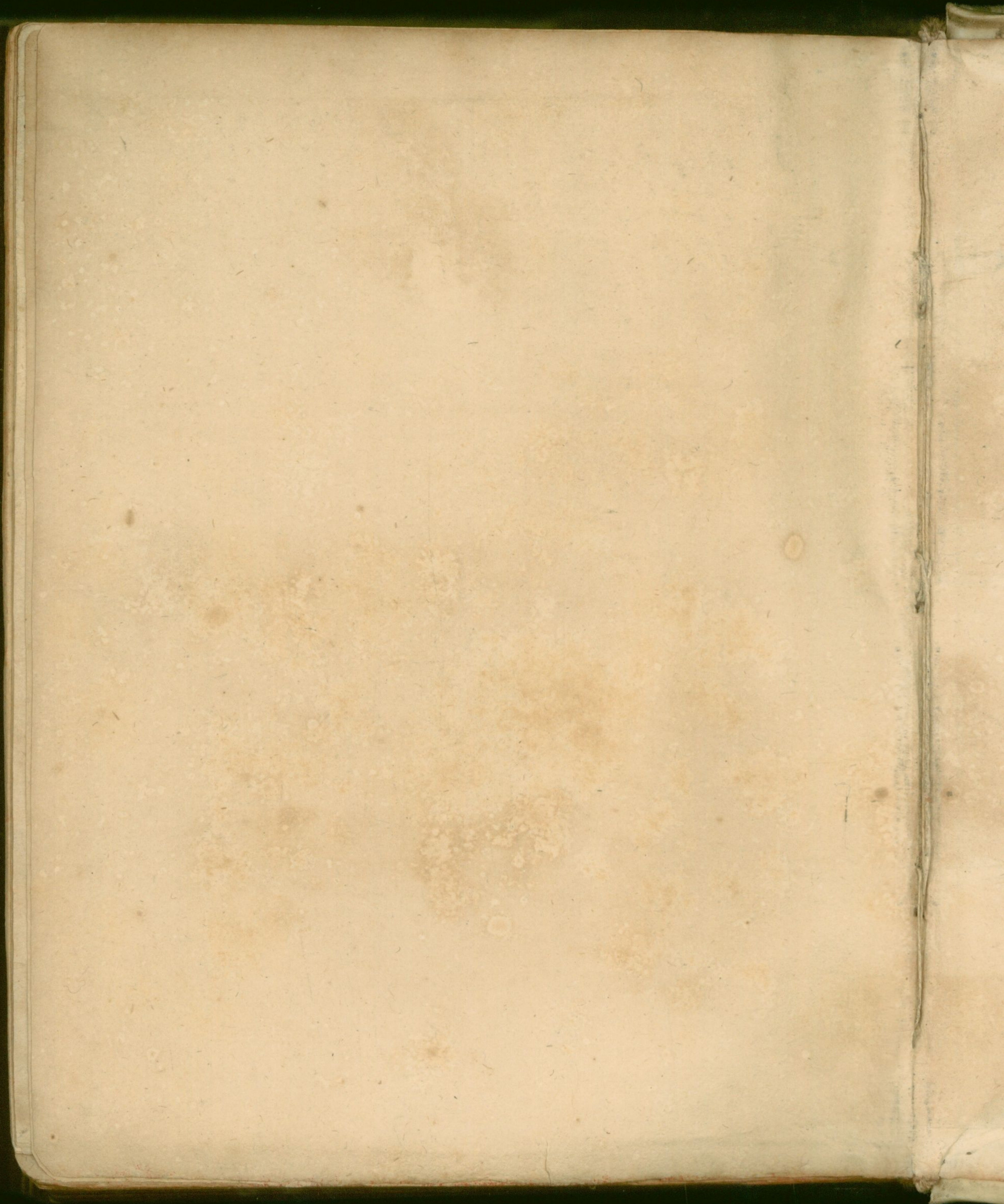

99 A 6930

ULB Halle
002 822 520

3

SB

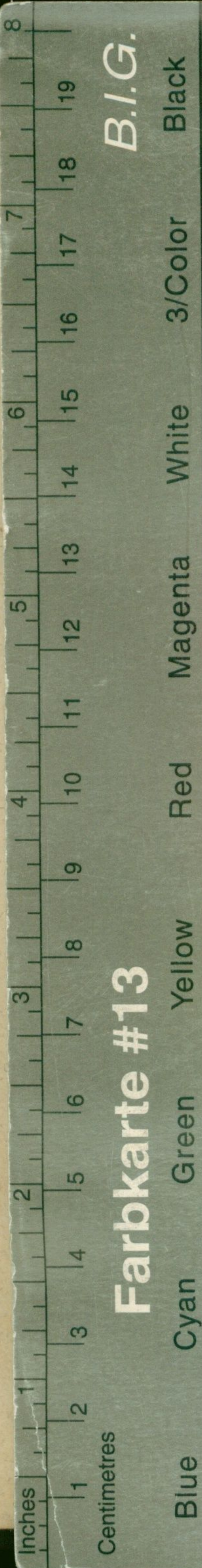
Vb 17

B.I.G.

Farbkarte #13

D. B. V. 38.

AUGURALIS JURIDICA
De

ATIONO. MORÆ,

Quam
ANTE DEO
ET AUTORITATE

ctorum Ordinis,
in

ACADEMIA JENENSI,
Æ S I D E

o, Consultissimo atq; Excellentissimo,

RISTOPHORO

Prof. Publ. celebratissi-

onico, Curia Provincialis,

ca ac Scabinatus Asses-

ravissimo, &c.

NO aternum colendo,

CENTIA,

RE HONORES ET PRIVILEGIA
ENNITER OBTINENDI,

orum Examine submittit,
IN Dreyshärf /

nsis Thuring.

Novembr. clo lcc LXXV.

te- & pomeridianis

apud JOHANNEM NISIUM.